



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

IX. Vtriusque dignitatem videtur nonnumquam tueri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A *ὁ ἴσθ'· εἰ μὴ δὴ ἐὰν ὅτι ἐστὶν μετὰ τὸν πατέρα, ἢ ἐστὶν ὁ, δὴ ἴσθ'· δὴ ἴσθ' ὅτι ἐστὶν ὁ πατήρ·* Postremo cum dixerit superius Patrem essentia, dignitate, virtute, divinitate, bonitate, & sapientia prestare Filio, idem quoque sciscit de scientia Tract. 30. in Matth. *Forſitan autem & quod ait neſcire ſe diem conſummationis & horam, ante diſpenſationem ſuam dixit quia nemo ſcit, neque Angeli, neque Filius, niſi ſolus Pater. Poſt diſpenſationem autem impletam nequaquam hoc dixit poſtquam Deus illum ſuper-exaltavit, & donavit ei nomen quod eſt ſuper omne nomen: nam poſtea & Filius cognovit ſcientiam à Patre ſuſcipiens, etiam de die conſummationis & hora, ut jam non ſolum Pater ſciret de ea, ſed etiam Filius. Quafi Chriſtus nonnulli poſt mortem obitam cognitionem hanc à Patre acceperit. At ſenior eſt, quæ paulopoſt ſequitur loci ejuſdem expoſitio, eatenus nempe horam hanc ignoraffe Chriſtū, quatenus ipſam Eccleſia, quæ corpus Chriſti eſt, ignorat. Huc addendā cenſeat aliquis longam diſputationem ex initio Tomi 2. in Iohann. p. 46. & ſeq. in qua vocem θεός articulo ſuo conjunctam diſtinguit Origenes à voce θεός eodem articulo deſtituta, atque hanc deputat Filio, illam Patri: unde opinati ſunt quidam aliam ipſum Deitatem adſcripiſſe Patri, ac preſtantioſiorem; inferiorem vero Filio. Quapropter ea Genebrardus ab Arianis aſſuta fuiſſe cenſebat. At cum ea tamen dextre accipi poſſe agnoſcat, & Nos quoque in Obſervationibus demonſtraturi ſumus, cur loco huic falſi apponamus notam, cauſa nulla eſt. At manifeſte ſanctum Spiritum honore ſuo ac dignitate fraudare conatur Origenes Tom. 13. in Iohann. p. 218, his verbis: *θεός ἐν βυζύμβροις ἀποδοξάζειν τὸν υἱόν, πατέρα μὲν ἵπ' ἑμῶν ἀποδέχεται, ἢ ἀποδέχεται, ἀλλ' ἀποδοξάζειν ἀποδοξάζειν τὸν υἱόν, ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, ἀποδοξάζειν τοὺς υἱοὺς, ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἀπὸ τοῦ πατρὸς, ὅσα ἀποδέχεται ἑμῶν ἐν τῷ ἄγιον πνεύματι ἵπ' ἑμῶν, ἢ ἵπ' ἑμῶν.* Spiritum ſanctum illic infra Patrem deprimit: Filio vero poſthabet Tom. 2. in Iohann. p. 58. *αὐτὰρ ἐπεὶ πολλοὶ ζητοῦσι τὴν ἀποδοξάζειν τὸν υἱόν, πᾶς, εἰ πατέρα δὲ ἀπὸ ἑαυτοῦ, & τὸ πνεῦμα δὲ τὸ λόγον ἐξέσται, ἐν ἵπ' ἑμῶν τὴν ἀποδοξάζειν ἀποδοξάζειν τὸ δὲ ἱερά τοῦ νοῦμοιο; εἰ μὲν, λέγει πᾶς ἀποδοξάζειν ἑμῶν εἰς τὸ ἐναρτίον δοκοῦσιν.**

VIII. *Laſæ Chriſti maiestatis reum Origenem peragit Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 1. ubi libri primi θεὸς ἀρχὴν deliria commemorans, dixiſſe illum notat, Chriſtum collatione Patris ſplendorem eſſe perparvum, qui apud nos pro imbecillitate noſtra magnus eſſe videatur. Deinde addit: Duarum ſtatuarum, maioris & parvule, unius quæ mundum implet, & magnitudine ſua quodammodo inviſibilis ſit; & alterius quæ ſub oculis cadat, ponit exemplum; priori Patrem, poſteriori Filium comparans. Iuſtinianus in Epistola ad Menam gradus in Trinitate poſuiſſe ipſum ait, & Patrem Filio maiorem finxiſſe: tum ex ipſis Origenis verbis accuſationem ſuam comprobat. Et quid reliquos commemorare attinet, cum par ſit Scriptorum fere omnium quærela, quotquot in ejus reeſſendis erroribus operam aliquam poſuerunt? Non minoribus doctrina ejus de Spiritu ſancto inſimulationibus & convitijs proſciſſa eſt à Theophilo, Epiphanio, & præter alios à Baſilio, qui Origenem de Spiritu ſancto male ſentientem, ſi quando recte locutus eſt, vi conſuetudinis & traditionis victum fuiſſe ſcribit. Ejuſdem etiam noxæ arceſſivit Dionyſium Alexandrinum Origenis diſcipulum: adeo ut ex Adamantij ſchola primi omnium adverſus Spiritum ſanctum errores videantur extiſſe. Ad aliorum criminationes adſcit Hieronymus, dixiſſe illum Patris & Filij miniſtrum eſſe Spiritum ſanctum: & Iuſtinianus in fine Epistolæ ſuæ ad Menam Origenem ait Filium & Spiritum ſanctum appellafſe *λεῖπ' ὑποχρῆ. ζωα. miniſtratoria animalia.**

IX. Multa quidem contra hæc in gratiam Origenis obtendi poſſunt, quibus orthodoxam de Verbi dignitate ſententiã tueri viſus eſt: ſed ea fere è libris deprompta quæ Ruſinum Interpretem habent, proptereaque dubiæ ſunt fidei, & interpolata credi poſſunt. Afferemus tamen ſingula, ne cauſam Origenis deſeruiſſe videamur. Ac primum de Chriſto hæc leguntur Hom. 4. in Gen. *Formam namque ſervi accepit, & cum iſe inviſibilis ſit nature, ut pote æqualis Patri, habitum tamen viſibilem ſuſcepit: & iſta libro 7. in Epist. Pauli ad Rom. Et ideo non ad injuriam dicitur, quia Prophetis ſubjecti ſunt ſpiritus, ſed ad diſpenſationem; ſicut & illud dictum accepimus à Salvatore, quia tunc & ipſe Filius ſubjectus erit ei qui ſibi ſubdidit omnia. Et hic enim ſubjectus non quaſi inferior dicitur. Quomodo enim inferior dici poterat, qui Filius & omnia eſt quæ Pater? Omnia enim, inquit, Pater tua, mea ſunt.* Quinetiam libr. 1. *θεὸς ἀρχὴν*, cap. 2. eandem eſſe docet Patris & Filij potentiam, bonitatem eandem. Quod autem Servatorem univerſorum eſſe Deum negavit libr. 8. contr. Celf. huic illud opponi poteſt è Præfat. Comment. in Iohann. *ὁ οὐρανὸς ὅλος, ἢ δὲ τὸν μὲν τὸν πατέρα ἵπ' ἑμῶν θεὸν λόγον, ἢ δὲ τὸν υἱὸν τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον.* Cum enim omnia habeat à Patre Filius, acceptum Patri refert univerſorum eſſe Deus. Rerum igitur univerſarum Deus eſt Pater à ſe; Filius earundem rerum Deus eſt à Patre. Cum Servatorem ergo univerſorum Deum eſſe negat, Deum intellige à ſe, ſeu ἑαυτοῦ. Cum eundem univerſorum Deum eſſe aſſerit, Deum intellige à Patre, ſive Deum de Deo. Facit etiam pro Origene, quod maxima locorum illorum, quibus Filij maiestatem imminuit, pars è Commentarijs in Iohannem eſt proſecta, quos adverſus Marcionitam Heracleonem ſcripſerat. Id autem erat ſectæ hujus delirium, Opifi-

naſt. libr. De Spir. ſanct. c. 19. Iam Epist. 41.

Hier. lib. 2. Apol. adu. Ruf. cap. 3.



cem mundi Deum alium esse à Deo Christi Patre, ipsoque ac Christo inferiorem. Quo A
 facilius commentum ejusmodi profigaret Origenes, contrariam adstruxit sententiam,
 probavitque mundi Opificem Deum Christo majorem esse ac superiorem. De Spiritu san-
 cto orthodoxa eum sentire credas in Proemio libror. *ἑξ ἀρχῆς*, cum ait: *Tum deinde ho-*
nore & dignitate Patri ac Filio sociatum tradiderunt (Apostoli) *Spiritum sanctum*. Verum levitia
 sunt, ut dixi, quæ petuntur ex operibus à Rufino interpretatis testimonia: præcipue vero
 ex libris *ἑξ ἀρχῆς*, in quibus errores circa Trinitatem admissos emendare conatus est.
 Quamobrem ficulnea quoque est loci illius tutela, è libro 1. hujus Operis, cap. 1. Porro
 autem nihil in Trinitate majus minusve dicendum est: & hujus, è libr. 2. cap. 2. *Origo & fons Filij,*
vel Spiritus sancti, Pater est, & nihil in ijs anterius, posteriusve intelligi potest. Nec gravioris isthac
 pro Origene momenti è libr. 7. in Epist. ad Rom. *Est ergo Christus Deus super omnia. Quæ om-*
nia? illa sine dubio quæ & paulo ante diximus, super Principatus, & Potestates, & Virtutes, & omne no-
men quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Qui autem super omnes est, super se
neminem habet: non enim post Patrem ipse, sed de Patre. Hoc autem (idest Sapientia Dei) etiam de
sancto Spiritu intelligi debet, ubi dicit: Spiritus Domini replevit orbem terrarum; &: Qui continet om-
nia, scientiam habet vocis.

X. Favorabilior erit pro Origenianis partibus præscriptio, quæ ex paribus in eodem ar-
 gumento Patrum aliorum locutionibus peti potest. Inter Christianos quippe Doctores, qui
 ante Nicenam floruerunt Synodum, multi de Trinitatis mysterio parum caute locuti
 sunt. Infincera certe fuit Tatiani, & Tatiano vetustioris Iustini de Trinitate doctrina. In
 eandem venit criminationem Pseudo-Clemens, venit & Theophilus Antiochenus. Indig-
 na vero, & intoleranda profuderunt Tertullianus & Lactantius; Clemens quoque, Dio-
 nysius, & Pierius, Alexandrini; alijque complures. Itaque cum Origenem hoc argumento
 tueret Bellarminus, quod sana & orthodoxa fuerit præceptoris ipsius Clementis, discipu-
 lorum Dionysij Alexandrini, & Gregorij Thaumaturgi de mysterio sanctæ Trinitatis opinio;
 credibile quippe esse, quam à Clemente doctrinam acceperat, eandem à se excultam
 discipulis suis tradidisse; nihil profecto Origenianæ causæ contrarium magis dicere po-
 tuit. Nullius enim ex his tribus satis puri fuerunt & integri de Trinitate sentius: nam & Fi-
 lij substantiam à paterna ita fecerunt Clemens, ut inferiorem eam statuat: Dionysius vero
 Alexandrinus Filium Patris *ἰσούμενα*, eique dissimilem esse dixit, & *ἄφῆκε φωνὰς ἡμεῖς ἀπεπρό-*
σευ τῶ ἀποδόματι. Voces Spiritui parum convenientes emisit, inquit Basilij Epist. 41. à quo casti-
 gatus quoque est Gregorius Thaumaturgus quod Filium aperte creatum prædicaverit. D
 Adeo ut parum attentum fuisse Anastasium Bibliothecarium putandum sit, cum ait in Hi-
 storia, laudes Gregorij Thaumaturgi silentio pressisse Eusebium, quod ab Origenis & Arij
 deliramentis prorsus fuerit alienus: cum & hæc deliramenta sit sectatus, nec laudibus
 eum Eusebius fraudaverit. Constat denique ne Basilij quidem temporibus, ac recentio-
 ribus etiam, Spiritus sancti divinitatem aperte profiteri aulos esse Catholicos, ne Pneuma-
 tomachorum petulantiam experirentur.

Et. Rem. lib. 1. de Christ. c. 10

Anst. ad. Chr. 146.

Euseb. lib. 6. ll. β. α. γ.

Verumtamen cum inferiorem Patre Filium, Filio Spiritum sanctum visi sunt illi statuere,
 ad auctoritatem principij, originis, causæ, paternitatis, & *ἁφῆκας* sere attenderunt,
 quæ inter sanctæ Trinitatis Personas ordinem aliquem constituit. Nam quod Pater prin-
 cipium sit & origo Filij, major Filio & dignitate anterior dici potest, absque ullo tamen
 naturæ, perfectionisve discrimine. Sic intelligendum esse illud Iohannis: *Pater major me*
est, magna Patrum pars arbitrata est; quod alij de humanitate Christi ad Patris divinitatem
 comparata interpretantur. Item quod à Filio Spiritus sanctus ducat originem, minor eo
 appellatur. Athanasius Orat. 2. contr. Arianos: *ὁμοῦτε μὲν οὐδὲ τῆς ἰουδαίας ὡς ἀθεοπατεῖς ἐλάττω*
ὁ κύριος. ὅτι ἡ μαρτυρία τῶ θεοῦ τῆς κτλ μαρτυροῦντος διενεῖς ἰαυτῶ, οὐκ ἔτι ἐδούλοια ἰαυτῶν τῶ
πρωτοῦ, ἀλλὰ μεῖζονα κτλ ἰσούμενα σημαίνων, ἰσίδου μὲν τὸ πρῶτον, κτλ ἄλλα. ἰσίδου τὸ πρῶτον
ἀριον, κτλ. ἰσὺ ἰσὺ τὸ δασοῦ δασο, κτλ κτλ. ἰσὺ δασο. Hac quidem Iudeis tanquam homo dicebat Do-
minus: Discipulis autem divinitatem & magnitudinem suam ostendens, non jam amplius se Spiritu mi-
nore, sed majorem & æqualem esse significans, dabat quidem Spiritum, & dicebat: Accipite Spiritum
sanctum; & Ego illum mitto, & ipse me glorificabit. Clarius etiam Basilijus: ἀσπῆρ ὁ υἱὸς τῶς μὲν
δύνατος τῶ πατρός. πρῶτον (κτλ) ἰσὺ ἰσὺ τῶ τῆ σωματικῆς φύσεως. ἐπὶ ἡ κτλ ἀξιώματα. ἐπὶ τῶ πατρός
ἰσὺ ὁ υἱός. οὐκ ἐπὶ τῶ υἱὸς ὁ πατρός. φύσῃ δὲ ἰσὺ. ἰσὺ ἰσὺ, φησὶ, κτλ ὁ πατῆρ ἐπὶ ἰσὺ μὲν. ἰσὺ κτλ τὸ πρῶτον τῶ
ἀριον τῶς μὲν δὲ τῶ τῶ υἱὸς, κτλ κτλ ἐπὶ ἡ σωματικῆς φύσεως δὲ ἀλλῶ. ἰσὺ μὲν ἔ ἀξιώματα. πρῶτον
ἰσὺ ἰσὺ τῶ υἱὸς, ὡς ἰσὺ τῶ υἱὸς ἰσὺ τῶ υἱὸς. Quemadmodum Filius ordine quidem secundus est à Patre:
prior enim ponitur Pater, cum numerantur simul. Præterea secundus est etiam dignitate; nam à Pa-
tre est Filius; Pater non est à Filio: natura autem æqualis est. Ego enim, inquit, & Pater unum sumus.
Ita & Spiritus sanctus ordine quidem secundus est à Filio, quemadmodum demonstratum est, cum simul
numerantur: certe & dignitate; Spiritus enim Filij dicitur, ut pote per Filium subministratus. Hac re-
præsentat Euthymius in Panoplia, Part. 2. Tit. 12. ubi vides gradus aliquos, & dignitates